

Київський національний торговельно-економічний університет

Кафедра економіки та фінансів підприємства

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

Політика управління активами підприємства

за матеріалами ДП «НАЕК «Енергоатом», м. Київ

Студента 2 курсу 6 м групи,
спеціальності 073 «Менеджмент»,
спеціалізації «Фінансове
управління»

Буславця Станіслава
Олександровича

Науковий керівник –
канд. екон. наук, доцент

Камінський Сергій
Іванович

Гарант освітньої програми
д-р екон. наук, проф.

Ситник Ганна
Вікторівна

Київ 2019

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ ПІДПРИЄМСТВА	6
РОЗДІЛ 2. ДІАГНОСТИКА СУЧАСНОГО СТАНУ УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ ПІДПРИЄМСТВА	19
2.1 Аналіз динаміки та структури активів на ДП НАЕК ЕНЕРГОАТОМ.....	19
2.2 Оцінка ефективності управління активами на ДП НАЕК Енергоатом.....	27
2.3 Визначення факторів, що впливають на ефективність управління активами підприємства.....	34
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ПОКРАЩЕННЯ УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ ДП НАЕК “ЕНЕРГОАТОМ”	40
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	48
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	51
ДОДАТКИ	54

Актуальність обраної теми полягає в тому, що політика управління активами підприємства є відносно новою підсистемою в цілісній системі управління підприємством та його капіталом. Теперішня економічна реальність пов'язана з неперервним розвитком підприємств, стикаючись з непередбаченою динамікою та нестабільністю зовнішнього середовища, що і спонукає учасників ринку розробляти все нові, інноваційні методи управління. Підприємницький досвід багатьох поколінь затвердив таку тезу, що одних з найефективніших та стабільних методів досягнення стабільного та послідовного економічного зростання підприємства є створення дієвої системи економічного керування підприємством, тобто підприємство має функціонувати комплексно, як єдиний, збалансований організм. Крім того, для забезпечення зростання інвестиційної привабливості підприємства шляхом ефективного та прибуткового відтворення матеріальних та нематеріальних засобів виробництва.

Дослідження теми розвитку активів підприємства є невід'ємною гілки розвитку як української так і світової економічної думки. Актуальними проблемами дослідження проблеми оцінки, управління та, як наслідок, розвитку активів підприємства присвячені роботи таких учених-економістів, як: Бондар Н.М., Бондаренко О.С., Горфингель В.Я., Носов П.Л. Головка В.І. Базилевич В.Д. Бланк І.О., Ярмошенко М.Н., Свірко С.В., Бутинець Ф.Ф., Кірейцев Г.Г. Дрогобицького І.М. та багатьох інших.

Актуальність та наявне існування питань формування політики управління активами підприємства в умовах лібералізації української ринкової економіки, шляхом імплементації нової моделі ринку електричної енергії спонукали вибір теми випускної-кваліфікаційної роботи, мети роботи, її структури та завдання.

Метою даної роботи являється: аналіз динаміки та структури активів ДП НАЕК «Енергоатом», діагностика ефективності використання активів підприємства, в тому числі оборотних, необоротних, нематеріальних на ДП

НАЕК «Енергоатом», оцінка майнового стану підприємства, визначення ефективності реалізації виробленої продукції та визначення напрямів на покращення використання активів ДП НАЕК «Енергоатом» та методів їх планування.

Для досягнення поставленої мети у роботі поставлені для вирішення наступні **завдання**:

- визначення основних теоретичних засад управління активами підприємства;
- визначення та діагностування сучасного стану управління активами ДП НАЕК «Енергоатом»;
- аналіз динаміки та структури активів ДП НАЕК «Енергоатом»;
- оцінити ефективність використання активами ДП НАЕК «Енергоатом»;
- визначити та конкретизувати фактори, що впливають на ефективність управління активами підприємства;
- вибір основних цілей, щодо покращення управління активами ДП НАЕК «Енергоатом»;

Об'єктом дослідження є процес управління активами Державного підприємства «Національна атомна енергогенеруюча компанія «Енергоатом».

Предметом дослідження є теоретично-методичні рекомендації та практичні підходи до управління активами підприємства.

Методологічною основою проведеного дослідження є аналіз діяльності ДП НАЕК «Енергоатом» у період 2016-2018 роках методами наукового пізнання, як спостереження, порівняння, узагальнення, аналізу, в частині аналізу динаміки та структури вартості активів досліджуваного підприємства, синтез, прогнозування, в частині планування активів ДП НАЕК «Енергоатом», порівняльний метод використовується при застосуванні історичного методу, що дозволяє оцінити ефективність управління активами ДП НАЕК «Енергоатом», економічний аналіз, застосування методу факторного аналізу для аналізу впливу основних чинників, що формують результати фінансової звітності.

Інформаційну основу випускної-кваліфікаційної роботи становлять матеріали фінансової звітності та внутрішні документи ДП НАЕК «Енергоатом» за 2016-2018 роки, які мають практичне значення результатів дослідження.

Апробація роботи. У роботі також використано монографічні видання та наукові публікації присвячені методології управління активами підприємства та оцінки ефективності використання активів в господарській діяльності підприємства. Основні положення кваліфікаційної роботи відображено у збірнику науковій статті “Політика управління активами підприємства. “Управління ресурсами та капіталом підприємства” збірник наукових статей 2019 р. – с.8.

Структура роботи. Випускна-кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновку, списку використаних джерел і додатків.

РОЗДІЛ І.

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ ПІДПРИЄМСТВА

Будь-яке підприємство, за своєю організаційною сутністю здійснює свою діяльність на умовах формування внутрішньої стратегії підприємства, яка охоплює в себе широкий спектр напрямків, які в сукупності формують бачення підприємства власної реалізації, як учасника ринку та учасника нагромадження та розподілу національного продукту в перспективі національної економіки.

Управління активами підприємства – у світі економічної думки є новою та впроваджує інноваційні підходи до оцінки витрат, організації операційного циклу та планування діяльності підприємства. Також відомий як, “менеджмент активів” підприємства являє собою систему, в якій інтегруються методологічні принципи фінансового менеджменту, інноваційного менеджменту, бухгалтерського обліку, контролінгу, інвестиційного менеджменту, контролінгу та інших суміжних економічних дисциплін. Управління активами беруть участь керівники та менеджери різноманітних функціональних призначень, а в прийнятті управлінських рішень в цій області бере участь весь персонал відповідного департаменту чи відділу підприємства. Така координація відкриває нові можливості у розробках власних індивідуальних програм управління активами підприємства через факторний та комплексний підхід до підвищення конкурентоспроможності на підприємстві. За загальну координацію з питань розвитку ефективності використання активів підприємства є відповідальною служба фінансового менеджменту.

За часів розвитку економічної думки ХХ століття, в епоху домінації соціалістичного та комуністичного підходу до економічних процесів та явищ, в тому числі управлінні основними засобами, запасами, рівнем державного регулювання поняття “управління активами” ототожнювалось за цільовим та методологічним підходом з “управлінням капіталом”. Однак, з часом та розвитком економічної думки стало очевидним, що методологічний апарат управління капіталом підприємства не є здатним охопити комплексний

спектр методів та принципів фінансового управління активами. Була потреба в науковому опрацюванні вітчизняних вчених-економістів методів аналізу активів, планування, обґрунтування операційних управлінських рішень та контролю активів на підприємстві, що призвело до виділення напрямку вивчення фінансового менеджменту, як самостійного блоку.

Ефективне управління активами вирішує комплекс проблем комплексного розвитку підприємства та являє собою фундамент як для стратегічного розвитку так для досягнення високих результатів та залежить від тривалості використання практичних знань у області управління активами в межах підприємства з практичним використанням сучасних фінансових механізмів та інструментів. Тому для подальшого, більш глибокого дослідження систем та механізмів управління активами переконливо вимагає більш детального теоретичного опису методом безпосереднього огляду сутності та характеристики новітніх механізмів та систем управління.

Даний підхід до теоретичних та методичних основ управління активами виключає з науково-дослідницького поля зору абстрактні чи невизначені поняття наукової сфери економічної думки, що займається питаннями дослідження активів та проблеми управління активами підприємства. Водночас, даний підхід виокремлює питання підходу до оцінки вартості активів, характеризуючи активи як форму економічних відносин, а також особливості їх функціонування, які виходять за рамки підприємств.

Для більш детального розкриття сутності терміну “активи” необхідно показати всі сторони дослідження даної категорії, тому необхідно виділити ключові характеристики категорії “активи”. Основні характеристики терміну активи наведені на рисунку 1.1.

Рис.1.1. Основні характеристики терміну активи [11]

Активи вважається економічним ресурсом підприємства в різноманітних їх видах, які мобілізуються в процесі здійснення господарської діяльності. Але в економічній думці існують різні підходи до визначення сутності трактування поняття активи підприємства. На думку зарубіжних вчених-економістів Зві Боді та Роберта Мерттона “активи” – це все те, що зберігає за собою економічну цінність для підприємства [7 с.43]. З цього визначення можна відзначити особливість активу, як фактору формування вартості підприємства.

Також сутність активів підприємства знайшла своє відображення через фактор дохідності активів у майбутньому. Наприклад, у вітчизняній публікації, щодо впливу активів на результати діяльності підприємства Н.М. Бондар описує “активи”, як ресурси, що належать підприємству та приносять економічну вигоду в майбутньому і були придбані раніше. [9 с.18]. Подібний підхід розгляду термінології активів підприємства застосував вітчизняний вчений-економіст Бланк І.О., який у своїх економічних дослідженнях виділяв поняття “активи”, як дзеркальне відображення капіталу, який був в нього інвестований. В даній термінології слід зазначити, що активи підприємства можуть розглядатися, як кінцевий результат інвестиційної діяльності. [5,

с.13]. Ще один вітчизняний вчений-економіст Бондаренко О.С. у дослідженні впливу організаційно-правових форм господарювання дає визначення активам підприємства, як сукупним майновим цінностям, які використовуються підприємством в результаті очікуваних операцій. [10 с. 96].

З точки зору відображення активів в балансі підприємства було розроблено підхід розгляду термінології активів підприємства, який застосували вітчизняні вчені-економісти: Болух М.А., Бурчевський В.З. та Горбатюк М.І., які у своїх економічних дослідженнях виділяли поняття “активи”, як лівої частини балансу, що відображає якими ресурсами володіє підприємство. [8, с.89].

Знаходить своє термінологічне відображення особливості активів змінювати свою вартість у часі у роботах таких вчених-економістів як: Велш Глен А., та Шорт Деніел Г., які розглядають активи підприємства, як ресурси, що були створені в результаті минулих подій, та від використання яких очікується отримання комерційного ефекту (прибутку) у майбутньому. [17, с.53]. Також особливість зміни вартості активів у часі відобразив у своїй термінології активі Бланк І.О., який також називав активи ресурсами, які контролюються підприємством, яке очікує отримання прибутку від корисного використання цими ресурсами. [4, с.27].

Звертаючись до Міжнародних стандартів фінансової звітності до активів відносяться не лише матеріальні, за своєю формою взаємодії з зовнішнім середовищем, а й ті, що є свідченням певних прав доступу, власності, використання, унікальне право на здійснення певної господарської операції та інших господарських процесів від використання яких в майбутньому підприємство очікує на отримання вигоди [4, с.58].

Як можемо зрозуміти, з визначень «активів» у обов'язковому порядку в розкритті значення термінології активів впливають особливості цієї економічної категорії у розрізі різноманітних механізмів та особливостей функціонування активів. Шляхом ефективного інвестування у

підприємницький виробничий потенціал, методом інвестування фінансових ресурсів підприємства в активи створюються передумови для ефективного нагромадження вартості капіталу на довгострокову перспективу.

Активи підприємства є майновими цінностями, що мають вартість, яка може бути визначена. Дана властивість активів міститься у багатьох термінологічних поняттях категорії активу. Наприклад, в науковій літературі з питань бухгалтерського обліку. Було би важко заперечити, що фактор вартості активів не мав би такого впливу, якби рівень вартості був би неможливим в оцінці та підрахунку. Тому важливим елементом розуміння концепції вартості активів через розуміння не лише вартості, а так званої, “справедливої” вартості активів. Сам рівень вартості активів розраховується, як сума виробничих витрат, в тому числі витрат на матеріальне оснащення виробничого цеху підприємства, періодом їх використання, ціллям функціонального використання активів у короткостроковому та середньостроковому періодах, продуктивності праці, тощо. Тому методи визначення вартості активів несуть за собою різноманітний характер підбору методики, за якою буде розраховуватися вартість активу, в незалежності від методу походження та форми існування активу. [28 с.56]

До активів відносяться лише ті економічні ресурси, які повністю чи на певних умовах права власності контролюються підприємством. Під контрольованими підприємством активами маються на увазі ті, активи використання яких є на підставі права власності на відповідні економічні ресурси. За формою організації економічних відносин між суб'єктами ринку можуть укладатися різні договори, наприклад, набуття права власності на майнові цінності, що були залучені на умовах фінансового лізингу. Економічні ресурси, що фактично не є підконтрольними підприємству не можуть бути активами підприємства. [7]

Активи є економічним ресурсом, який використовується у господарській діяльності підприємства, яка характеризується певним комерційним ефектом. Носієм цієї характеристики, яка є особливо важливою

для побудови сучасного підходу до формування активів буде виступати сукупний ефект від сукупного комплексу залучених операційних активів, та ефективності праці, залученої до операційного циклу підприємства. При цьому залишається непохитною нерозривність понять активи та праця в розумінні ефективності використання активів підприємства. Однак, останніми роками є очевидними тенденції до глобальної автоматизації процесу праці на підприємствах таких як: інформаційної епохи, інноваційного розвитку підприємств, розвитку штучного інтелекту, ефект впровадження, яких є досі не вивченим та лише з'являються на горизонті майбутніх дискусій світової економічної спільноти щодо впливу цих тенденцій на світовий економічний устрій. [26]

Активи є економічним ресурсом, який генерує дохід. Властивість приносити дохід при залученні активів в операційну діяльність чи інвестиційну діяльність підприємства є однією з фундаментальних властивостей активу як ринкового інструменту у побудові товарно-грошових відносин у суспільстві так і підприємства, як об'єкта економічного управління. Не менш важливим елементом отримання доходу є – ручний характер управління цими активами, адже на автоматичній основі доходи активи формувати не здатні. Також фактом є різноматність форм нагромадження доходу для підприємства шляхом залучення активів. Такий процес може відбуватися при обороті активів на умовах власного використання, здачі в оренду, фінансовий лізинг. Відповідно незалежно від умов походження активів, кожен окремо має здатність приносити дохід підприємству.

Активи підприємства, використовуються в господарській діяльності чи знаходяться в процесі постійного обороту. Оборот активів властивий як для всієї сукупності активів так і для окремих їх видів. Сукупність використовуваних підприємством активів зазнає змін, в першу чергу – у її реальних формах, коли активи під час обороту переходять в іншу групу активів, наприклад: процес переробки сировини на запаси готової продукції,

готової для реалізації та багато інших прикладів видозмін активів за своєю сутністю, функціями, цінністю. Крім того, оборот активів означає їх вартісною зміною, в процесі їх використання. Таким чином, в процесі обороту активами вартість однієї групи активів може зростати за рахунок мобілізації темпів продуктивності праці та інших потенційно залучених економічних ресурсів, таких як: основних засобів, нематеріальних активів та інших активів, що приймають участь в операційному циклі підприємства. [21]

Використання активів в господарській діяльності підприємства нерозривно пов'язано з фактором часу. Цей факт проявляється вартісною характеристикою активів, що вимірюється у грошовій формі. В відповідності до концепції вартості грошей в часі, одна й та сама сума грошей у різні періоди часу мають різну вартість. Крім того, в умовах інфляційної економіки фактор часу здійснює вплив на оцінку вартості активів підприємства. Фактор часу є одним з умов прийняття менеджментів управлінських рішень, щодо політики управління активами підприємства в часі. При використанні активів в операційному процесі фактор часу виступає через використання активів для виробництва продукції з певними затратами часу. В інвестиційному процесі тимчасовий фактор часу визначає альтернативу можливостей для визначення форм інвестування в часі, а також вибором конкретних активів для інвестування (короткострокова чи довгострокова модель інвестування активів).

Використання активів нерозривно пов'язана з фактором ризику. Ризик являється одним з найважливіших характеристик всіх форм використання активів в господарській діяльності підприємства. Носієм цього фактору активи виступають в нерозривному зв'язку з фактором доходності активів. Рівень ризику використання активів є прямопропорційно залежним від рівня економічних очікувань доходності активів. [24]

Сформовані у складі активів матеріальні цінності пов'язані з фактором ліквідності. Під ліквідністю активів розуміється здатність активу бути

швидко переведенням в грошову форму, відповідно до своєї ринкової вартості. Дана характеристика відповідає за здатність швидкої реструктуризації активів при умовах несприятливої фінансової макроекономічної ситуації. Різні за своєю універсальністю, швидкості обороту в операційному або інвестиційному процесі, розвитку власної присутності на різних сегментах ринку, формують рівень ліквідності будь-яких активів. Тим не менш, ліквідність активу є дуже важливою характеристикою активів підприємства, як форми вартості та ресурсом пов'язаним з фактором часу, крім грошових активів, які по своїй суті є абсолютно ліквідними активами.

Запропонований огляд найбільш важливих елементів розуміння природи активів підприємства в системі сучасних господарських та інвестиційних потреб підприємства, який демонструє: наскільки багатогранною є проблема дослідження природи активів та методології ефективного управління активами підприємства.

Також окремої уваги в системі теоретичних основ формування та управління активами заслуговує концепція їх вартості, яка представляє собою їх оцінку в грошовому вимірі, згідно якої вони враховуються й використовуються впродовж господарських процесів на виробничих цехах. Тому необхідною умовою для ефективного управління активами підприємства є визначення факторів, що впливають на процес та правильність формування активів підприємства:

- вартість активів є важливим фактором формування ринкової вартості підприємства, який в системі фінансового менеджменту є одним з цільових показників оцінки привабливості підприємства, адже ресурсний потенціал є одним з ключових факторів визначення масштабу діяльності підприємства та оптимізації витрат на збут та маркетингові витрати;
- показник вартості активів визначає потребу підприємства в позиковому капіталі, необхідному для забезпечення політики управління активами, використання даного показника є більш ефективним у

короткостроковому терміні, через можливість гнучкості управління активами та для створення умов для більш точного прогнозування власної операційної діяльності;

- в умовах оподаткування майна вартість активів є фундаментом оцінки розміру податкових зобов'язань підприємства, що забезпечує стабільність та точність розрахунку податкових зобов'язань підприємства для формування позитивного іміджу підприємства, що має позитивний ефект при оцінці ринкової вартості підприємства, особливо в умовах перепродажу потенційному інвестору;

- собівартість виробленої продукції на підприємстві прямо залежить від вартості активів, таким чином фактор вартості активів впливає на цінову політику підприємства;

- вартість активів використовується під час залучення кредитних ресурсів, для майнового забезпечення кредитів можуть бути використанні активи підприємства через заставну вартість активів, тобто активи є реальним фактором формування позикових ресурсів на підприємстві;

- результати оцінки вартості активів можуть оцінити неупередженість бухгалтерського обліку та формування фінансової звітності підприємства;

- оцінка вартості активів являється важливим елементом для здійснення майнового страхування активів, під час якого визначається "страхова вартість активів";

- реальне відображення вартості активів також визначає об'єктивність оцінки кінцевих результатів господарської діяльності в будь-якому операційному періоді;

- об'єктивно встановлена вартість активів визначає реальні можливості задоволення претензій кредиторів до підприємства, що визнає себе банкрутом.

Один з вчених-економістів І.О. Бланк в числі основних кваліфікаційних ознак пропонує виділити наступні ознаки:

- Форма функціонування активів;

- Характер участі активів в господарському процесі зі сторони особливості обороту;
- За характером участі активів в різноманітних видах діяльності підприємства;
- Характер фінансових джерел формування активів;
- За ступенем агрегації активів, як об'єкта управління;
- За характером присутності активів по відношенню до підприємства;
- За характером використання сформованих активів в поточній господарській діяльності підприємства;
- За ступенем ліквідності активів;

Через свою різноманітність вираження активи підприємства систематизуються за ознаками, які наведені у рис 1.2

Рис. 1.2 Класифікація активів підприємства за основними ознаками [10]

Необоротні активи, як окрема система активів, які систематизуються за окремими ознаками, які наведені у рисунку 1.3

Рис. 1.3. Класифікація необоротних активів [10,34]

До складу необоротних активів, які відображені у фінансовій звітності відносять:

- Нематеріальні активи – активи, які не мають матеріальної форми, вартість яких виражається у наданні прав та дозволів на користування певними об'єктами промисловості, майном та іншими необоротними активами підприємства.
- Довгострокові фінансові інвестиції – фінансові інвестиції на період понад один рік, а також інвестиції, що не можуть бути вільно реалізовані у

будь-який момент. У цій статті виокремлюють фінансові інвестиції, які згідно із відповідними положеннями (стандартами) обліковують методом участі у капіталі; [9]

- Довгострокова дебіторська заборгованість, яка включає заборгованість фізичних та юридичних осіб, що не виникає у процесі нормального операційного циклу та буде погашена після 12 місяців від дати балансу; [9]

- Інші необоротні активи – наводяться суми необоротних активів, що не можуть бути включені до наведених вище статей розділу "Необоротні активи".

- Відстрочені податкові активи – сума податку на прибуток, що була відстрочена від виплати на наступні періоди. [9]

Згідно з Національними стандартами бухгалтерського обліку оборотними активами являються грошові кошти та їх еквіваленти, що не обмежені у використанні та доступності та інші оборотні активи, призначені для реалізації чи споживання протягом певного операційного циклу чи одного року з дати балансу. Класифікація оборотних активів підприємства, за різними ознаками та функціями представлена на рис. 1.7.

Рис. 1.7. Класифікація оборотних активів за їх основними ознаками [34]

До складу оборотних активів, які відображені у фінансовій звітності відносять:

- запаси – активи, які утримуються для подальшого продажу за умов звичайної господарської діяльності [50];
- дебіторська заборгованість – сума заборгованості дебіторів підприємству на конкретну дату;
- гроші та їх еквіваленти – гроші на рахунках у банку до запиту, готівка підприємства, короткострокові високоліквідні інвестиції, які характеризуються незначним ризиком зміни вартості;
- витрати майбутніх періодів – витрати, що здійснюються підприємством для підготовки виробничого циклу, з освоєння нових засобів та агрегатів, оплата патенту, тощо.

Отже, динамічний розвиток наукової економічної думки у розумінні сутності активів та механізмів їх ефективним управлінням зі застосуванням сучасних методів планування, методології оцінки активів, визначенням потреби підприємства в активах, є складовими розвитку управління внутрішньої політики використання активів підприємства, його ресурсного потенціалу та комерційно привабливої стратегії реалізації кінцевого товару. Тому кожне підприємство, що є зацікавленим у комерційному ефекті від здійснення підприємницької діяльності має перманентно оптимізувати власну діяльність через побудову фактору внутрішньої узгодженості на підприємстві, який і буде ключовим у формуванні стратегії розвитку підприємства.

Розділ II. ДІАГНОСТИКА СУЧАСНОГО СТАНУ УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ ПІДПРИЄМСТВА ДП «НАЕК «ЕНЕРГОАТОМ»

2.1 Аналіз динаміки та структури активів ДП «НАЕК «ЕНЕРГОАТОМ» за 2016-2018 рр.

Державне підприємство «Національна атомна енергогенеруюча компанія «Енергоатом» створене у жовтні 1996 р. Компанія є оператором чотирьох діючих атомних електростанцій України, на яких експлуатується 15 атомних енергоблоків, з яких 13 типу ВВЕР-1000 і два – ВВЕР-440, загальною встановленою потужністю 13 835 МВт, 2 гідроагрегати Ташлицької ГАЕС встановленою потужністю 302 МВт та 2 гідроагрегати Олександрівської ГЕС встановленою потужністю 11,5 МВт, які й представляють собою основні активи підприємства, які приймають безпосередню участь у виробництві цільової продукції для підприємства – електричної енергії для відпуску в мережу.

Розглянемо рівень обсягу, динаміку та структуру активів ДП «НАЕК «Енергоатом» за період 2016-2018рр., що позначено у таблиці 2.1

Таблиця 2.1

Динаміка активів підприємства ДП «НАЕК «Енергоатом» 2016-2018рр. (у тис. грн.)

Показник	2016	2017	2018	Відхилення (2017)	Відхилення (2018)	% росту 2017	% росту 2018
Необоротні активи	172069681	168484450	175693401	-3585231	7208951	-2,08	4,27

Оборотні активи	29595787	37666626	34193065	8070839	-3473561	27,27	-9,22
Всього	201795832	206281440	210016830	4485608	3735390	2,22	1,81

За даними таблиці 2.1 можемо спостерігати динаміку основних показників активів підприємства у вартісному вимірі за період 2016-2018 рр. За досліджуваний період вартість необоротних активів у 2016 році становила 172 млрд. грн. На наступний досліджуваний 2017 рік можемо спостерігати незначне зменшення вартості необоротних активів ДП «НАЕК «Енергоатом», у відсотковому значенні необоротні активи ДП «НАЕК «Енергоатом» були зменшені на 2,08% і були обліковані вартістю 168,4 млрд. грн. Основним фактором зменшення вартості необоротних активів в 2017 році є: накопичення вартості зносу основних засобів ДП «НАЕК «Енергоатом». Але станом на 2018 рік ДП «НАЕК «Енергоатом» продемонстрував нарощування темпів зростання необоротних активів підприємства зі 168,4 млрд. грн. у 2017 році та 175,7 млрд. грн. у 2018 році відповідно, що на 4,27% більше аналогічного показника за минулий рік. Водночас за досліджуваний період було проаналізовано динаміку оборотних активів ДП «НАЕК «Енергоатом» за 2016-2018 рр. За результати фінансової звітності за 2017 рік, спостерігаємо зростання вартості оборотних активів ДП «НАЕК «Енергоатом» з 29,59 млрд. грн. до 37,66 млрд. грн., що на 27,27% більше аналогічного показника 2016 року. Таке значне зростання оборотних активів у складі підприємства пояснюється з причин збільшення вартості основних статей формування оборотних активів ДП «НАЕК «Енергоатом», серед яких: запаси (12,2 млрд. грн. у 2016р., та 13,9 млрд. грн. у 2017 році відповідно), витрати майбутніх періодів (5,6 млрд. грн. у 2016 році та 8,4 млрд. грн. у 2017 році відповідно. Але вже у 2018 році вартість оборотних активів ДП «НАЕК «Енергоатом» зменшилась на 9,22% аналогічного показника 2017 року з 37,66 млрд. грн., до 34,19 млрд. грн. Розглянемо більш детально оборотні активи підприємства ДП «НАЕК «Енергоатом» в таблиці 2.2

Таблиця 2.2

**Динаміка оборотних активи підприємства ДП «НАЕК «Енергоатом»
(2016-2018рр.) (у тис. грн.)**

Показник	2016	2017	2018	Абсолютне відхилення 2017	Абсолютне відхилення 2018	Темп Росту 2017 %	Темп Росту 2018 %
Запаси	12202786	13988883	23466799	1786097	9477916	114,64	167,75
Дебіторська заборгованість	9194904	10,862,771	2996373	1667867	-7866398	118,14	27,58
Поточна дебіторська заборгованість	423846	460071	1468602	36225	1008531	108,55	319,21
Гроші та їх еквіваленти	49977	25896	388034	207919	130138	516,03	150,46
Витрати майбутніх періодів	5629173	8438217	0	2809044	-8438217	149,90	0,00
Інші оборотні активи	39009	245606	558364	206597	312,758	629,61	227,34
Всього	29595787	37666626	34193065	8070839	-3473561	127,27	90,78

За результатами таблиці 2.2 можемо зробити певні висновки щодо динаміки оборотних активів ДП «НАЕК «Енергоатом» за 2014-2016рр. У складі запасів підприємства за досліджуваний період можемо спостерігати зростання запасів спочатку на 15% у 2017 році, потім на 67% у 2018 році аналогічного періоду. Зростання обсягів запасів позитивно впливає на платоспроможність та фінансову стійкість підприємства, тому що запаси, можуть мати різний рівень ліквідності, залежно від спеціальності підприємства.

Один з найбільших показників у складі оборотних активів: дебіторська заборгованість, яка на початку 2016 року складала 9,19 млрд. грн. Вже у 2018 році цей показник зменшився більш ніж у 3 рази, та у 2018 році склав 2,99 млрд. грн. Зі зменшенням дебіторської заборгованості на 6,1 млрд. грн., також спостерігається зростання поточної дебіторської заборгованості з 423,8 млн. грн., до 1,47 млрд. грн., що свідчить про довгостроковий спадний характер дебіторських зобов'язань перед ДП «НАЕК «Енергоатом», та про незавершений короткостроковий тренд до зростання поточної дебіторської заборгованості підприємства.

У статті гроші та їх еквіваленти можемо спостерігати позитивну тенденцію до зростання обсягів грошових ресурсів підприємства через п'ятикратне зростання у 2017 році з 50 млн. грн. до 257,89 млн. грн та зростання грошових активів за 2018 рік на 50% до 388 млн. грн., що також є позитивним сигналом підприємства у формуванні політики платоспроможності та збалансування активів підприємства за їх ліквідністю.

Значного зростання, майже у 15 разів, за досліджуваний період (2016-2018 рр.) зазнали інші необоротні активи ДП «НАЕК «Енергоатом». У 2016 році показник сягав 39 млн. грн., але вже у 2018 році підприємство збільшило частку інших необоротних активів до 558 млн. грн. Структура розподілу оборотних активів ДП «НАЕК «Енергоатом» за 2016-2018 рр. представлена у таблиці 2.3

Таблиця 2.3

**Структура оборотних активів ДП «НАЕК «Енергоатом»
(2016-2018рр.) (у %)**

Показник	2016	2017	2018	Абсолютне відхилення 2017	Абсолютне відхилення 2018
Запаси	41,2%	37,1%	68,6%	-4,1%	31,5%
Дебіторська заборгованість	31,0%	28,8%	8,8%	-2,2%	-20,1%
Поточна дебіторська заборгованість	1,4%	1,2%	4,3%	-0,2%	3,1%

Гроші та їх еквіваленти	0,1%	0,7%	1,13%	0,5%	0,5%
Витрати майбутніх періодів	19%	22,4%	0,0%	3,4%	-22,4%
Інші оборотні активи	0,13%	0,65%	1,6%	0,5%	1%
Всього	100%	100%	100%	-4,1%	31,5%

У структурі оборотних активів ДП «НАЕК «Енергоатом»» припадають на:

- Запаси (від 41,2% до 68,6% вартості оборотних активів);
- Дебіторська заборгованість (від 8,8% до 31% вартості оборотних активів);
- Поточна дебіторська заборгованість (від 1,2% до 1,4% вартості оборотних активів);
- Гроші та їх еквіваленти (від 0,1% до 1,13% вартості оборотних активів);
- Витрати майбутніх періодів (у 2016 та 2017 рр. частка вартості склала 19% та 22,4% відповідно, але у 2018 році витрати майбутніх періодів не були занесені до результатів фінансової звітності підприємства); Структуру розподілу активів ДП «НАЕК «Енергоатом»» показано на рис. 2.1

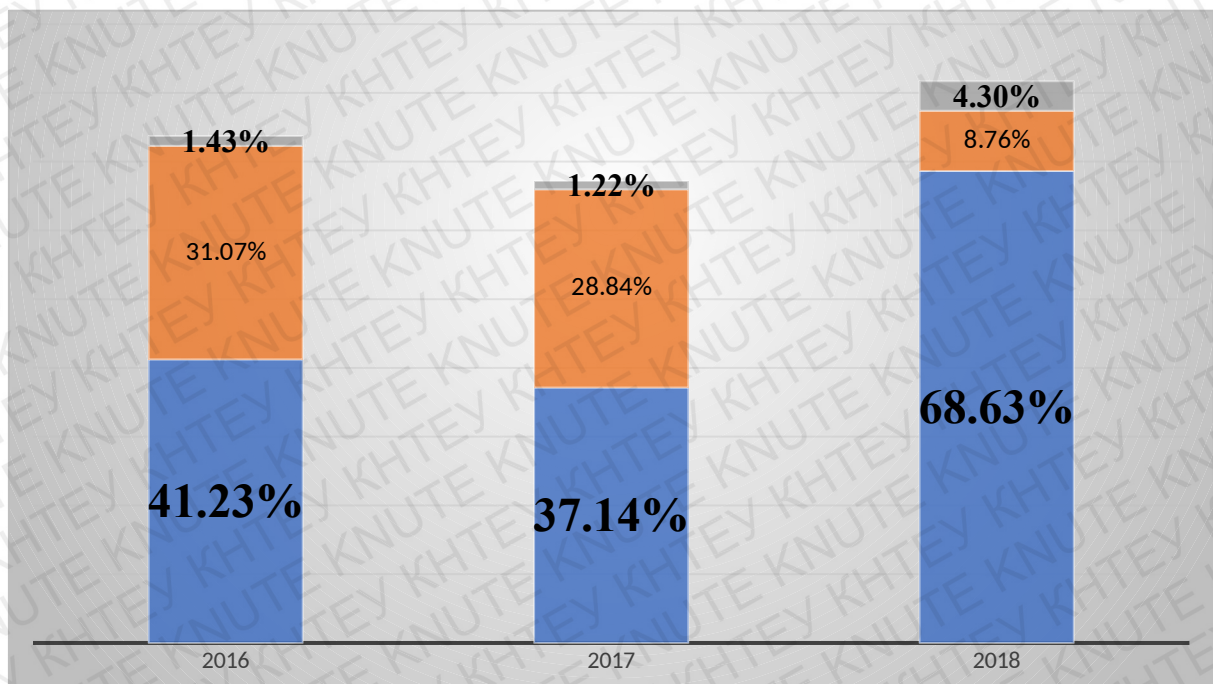

Рис. 2.1 Структура оборотних активів ДП «НАЕК «Енергоатом»»

(2016-2018рр.)

З аналізу структури оборотних активів ДП «НАЕК «Енергоатом» за досліджуваний період можна зробити заключити, що підприємство здійснює політику диверсифікації активів та підвищення ліквідності активів, що виражається через збільшення частки запасів підприємства та грошових активів, проведення ефективної політики погашення дебіторської заборгованості.

Приблизне співвідношення необоротних активів до оборотних складає приблизно: 85% необоротних та 15% оборотних активів підприємства. Дане співвідношення можна вважати оптимальним для забезпечення стабільного операційного циклу підприємства, оскільки підприємство має значну кількість необоротних та оборотних активів високої та середньої ліквідності у вигляді грошових коштів, запасів, готової продукції, земельних ділянок, обладнання та всіх інших активів, які формують фінансову міцність підприємства, яка при настанні неочікуваних кризових явищ зіграє вирішальну роль в уникненні наслідків економічних криз та рецесії зовнішнього економічного середовища.

Розглянемо динаміку необоротних активів ДП «НАЕК «Енергоатом» за 2016-2018 рр.

Таблиця 2.4

Динаміка необоротних активи ДП «НАЕК «Енергоатом» (у тис. грн.)

Показник	2016	2017	2018	Абсолютне відхилення 2017	Абсолютне відхилення 2018	Темп рост у 2017 %	Темп рост у 2018 %
Нематеріальні активи	93044	87669	177526	-5375	89857	94,2	202,5
Незавершені капітальні інвестиції	5151913	7618470	9703607	2466557	2085137	147,8	127,3
Основні засоби	165319627	159698984	160888601	-5620643	1189617	96,6	100,7
Інвестиційна нерухомість	28969	16840	16545	-12129	-295	58,1	98,2
Довгострокова дебіторська	455473	274404	335358	-181069	60954	60,2	122,2

заборгованість							
Інші необоротні активи	1020655	788083	4571764	-232572	3783681	77,2	580,1
Всього	172069681	168,484450	175693401	-3585231	7208951	97,9	104,2

За період 2016-2018 рр. спостерігається тенденція до зростання нематеріальних активів у складі балансу ДП «НАЕК «Енергоатом», через характер новизни даних активів ДП «НАЕК «Енергоатом», у зв'язку укладання великої кількості договорів пов'язаних з впровадженням ринку електричної енергії у липні 2019 року, підготовчі акти якого були сформовані та підписані ще у 2017-2018 рр. Спостерігається тенденція до спаду незавершених капітальних інвестицій зі середнім зростанням незавершених капітальних інвестицій в середньому на 10%, що є доброякісним показником ринкової активності підприємства. Основні засоби ДП «НАЕК «Енергоатом» за період 2016-2018 рр. зменшилися лише на 2%, що знаходиться в межах норми свого зносу. Суттєве зростання в балансі ДП «НАЕК «Енергоатом» можна спостерігати за статтею інших необоротних активів, і на кінець дослідженого періоду зросли майже у 5 разів до 5,06 млрд. грн. Загальна картина зміни необоротних активів демонструють збільшення вартості необоротних активів ДП «НАЕК «Енергоатом» через поживлення інвестиційної діяльності та політики диверсифікації активів підприємства.

Розглянемо структуру необоротних активів ДП «НАЕК «Енергоатом» за 2016-2018 рр., що зображена на таблиці 2.5

Таблиця 2.5

Структура необоротних активів ДП «НАЕК «Енергоатом» за 2016-2018 рр.

(у тис. грн.)

Показник	2016	2017	2018	Абсолютне відхилення 2017	Абсолютне відхилення 2018
Нематеріальні активи	0,05%	0,05%	0,10%	0,00%	0,05%
Незавершені	2,99%	4,52%	5,52%	1,53%	1,00%

капітальні інвестиції					
Основні засоби	96,08%	94,79%	91,57%	-1,29%	-3,21%
Інвестиційна нерухомість	0,02%	0,01%	0,01%	-0,01%	0,00%
Довгострокова дебіторська заборгованість	0,26%	0,16%	0,19%	-0,10%	0,03%
Інші необоротні активи	0,59%	0,47%	2,60%	-0,13%	2,13%
Всього	100,00%	100,00%	100,00%	0,00%	0,00%

За аналізом загальної структури розподілу необоротних активів підприємства можна зазначити, що основні засоби підприємства з часткою 96% від загальної вартості необоротних активів вартістю 165 млрд. грн. у 2016 році, поступово зменшують власну частку вартості необоротних активів по спадаючій тенденції до -1,3% (159 млрд. грн.) за 2017 рік та -3,2% (160 млрд. грн.) за 2018 рік відповідно. Водночас спостерігається тенденція до зростання вартості необоротних активів ДП «НАЕК «Енергоатом» серед інших статей бухгалтерського обліку, які представлені на рис. 2.2

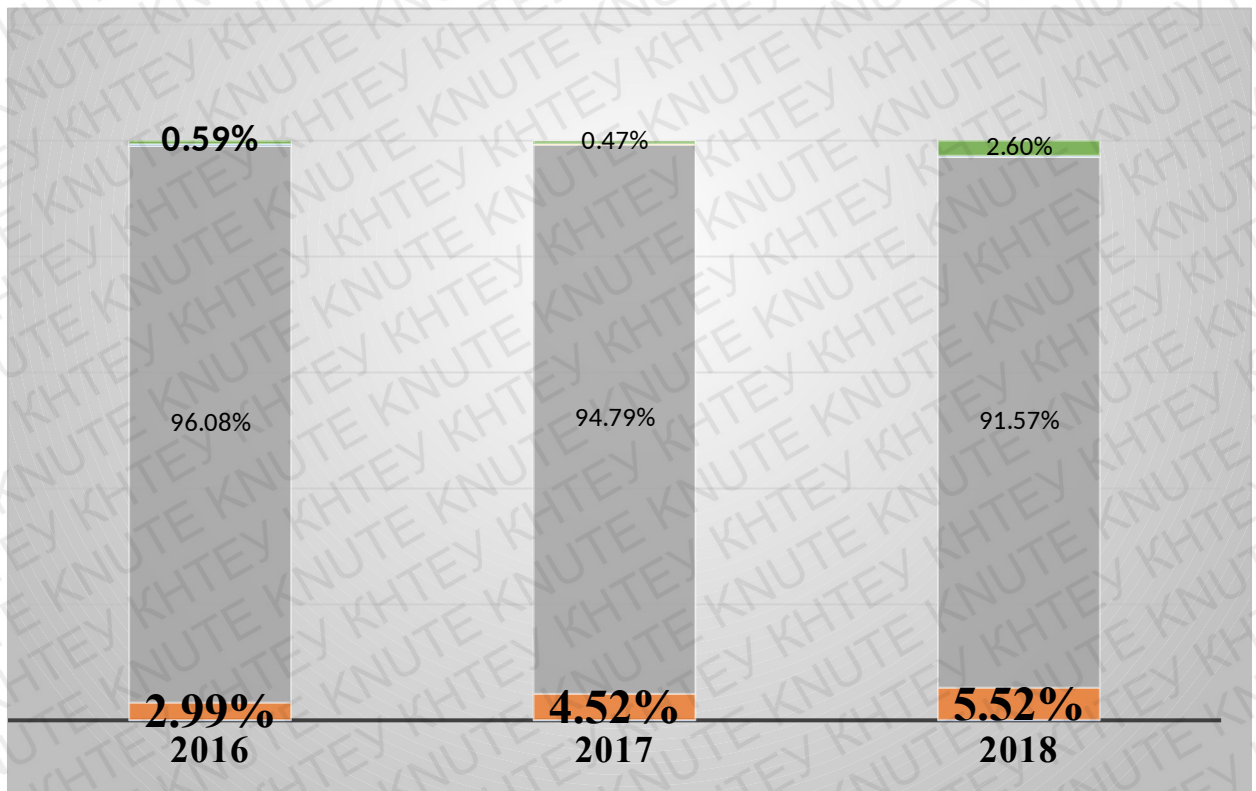

Рис. 2.2 Структура необоротних активів ДП «НАЕК «Енергоатом» (2016-2018рр.)

За результатами аналізу структури необоротних активів незавершені капітальні інвестиції змінили структуру вартості необоротних активів з 3% вартості необоротних активів у 2016 році, до 5,5% у 2018 році відповідно). Також інші необоротні активи (з 0,6% вартості необоротних активів у 2016 році, до 2,6% вартості у 2018 році). Серед необоротних активів, нематеріальні активи з показником 0,05% у 2016-17 рр. та двократним зростанням частки нематеріальних активів до 0,1% у 2018 році.

2.2 Оцінка ефективності управління активами на ДП «НАЕК «Енергоатом»

Управління активами – одна з найбільш значущих функціонального напрямку система фінансового менеджменту, яка тісно зв'язана з іншими системами управління підприємством.

Управління активами підприємства являє собою систему принципів та методів розробки та реалізації управлінських рішень, пов'язаних з формуванням, ефективним використанням в різноманітних видах діяльності підприємства та організації його обороту.

Наприклад, в оцінці ефективності використання необоротних активів виявляється взаємозв'язок з інвестиційною діяльністю: з одного боку, недостатньо ефективне використання створеного виробничого потенціалу знижує віддачу на інвестований капітал, а з іншого - недостатні за обсягами інвестиційні бюджети призводять до надмірної зношеності основних засобів.

Наслідками такого стану є відставання від конкурентів за рівнем фондоозброєності і продуктивності праці, підвищення витрат на ремонт, рівня втрат від браку і собівартості продукції, зниження якості вироблених товарів, що в сукупності призводить до зменшення прибутковості діяльності.

Задля комплексного розуміння політики підприємства управління активами, яка відображається у звітах фінансової звітності підприємства, показники яких можуть охарактеризувати рівень управління активами підприємством, їх рівень залучення в генерації доходів підприємства.

Для проведення оцінки ефективності управління активами ДП «НАЕК «Енергоатом» необхідно провести аналіз господарсько фінансової звітності підприємства за досліджуваний 2016-2018 рр. у таблиці 2.5.

Таблиця 2.5

**Аналіз фінансової звітності ДП «НАЕК «Енергоатом» за 2016-2018рр.
(у тис. грн.)**

Показник	2016	2017	2018	Абсолютне відхилення 2017	Абсолютне відхилення 2018	% росту 2016-2018 рр.
Чистий дохід від реалізації	36067864	38487690	44055259	2419826	5567569	122,15%
Собівартість реалізованої продукції	(30343895)	(33714603)	(34706910)	-3370708	-992307	114,38%
Фін.рез. від операційної діяльності	3044141	1308929	10056749	-1735212	8747820	330,36%
Фінансовий результат до оподаткування	238025	-1599724	5664025	-1837749	7263749	2379,59%
Чистий фінансовий результат	187126	-1321755	4631828	-1508881	5,953583	2475,25%
Матеріальні затрати	14449246	16620636	14666770	2171390	-1,953866	101,51%
Витрати на оплату праці	5285668	6204236	8058028	918568	1853792	152,45%
Відрахування на соціальні заходи	1156199	1350628	1747887	194429	397259	151,18%
Амортизація	8292299	8191375	8533261	-100924	341886	102,91%

Інші операційні витрати	5047180	5819208	4032396	772028	-1786812	79,89%
-------------------------	---------	---------	---------	--------	----------	--------

За результатами фінансової звітності можемо зробити наступні висновки: за досліджуваний період спостерігаємо зростання основних показників фінансової звітності, особливо позитивним, з точки зору фінансового результату та чистого фінансового був 2018 рік. За 2016-2018 рр. чистий фінансовий результат характеризувався різними значеннями, як і збитковими у 2017 році (1,32 млрд. грн.), так і прибутковими для підприємства (187 млн. грн. у 2016 році та 4,6 млрд. грн. у 2018 році).

За елементами операційних витрат можемо спостерігати реалізації політики зменшення операційних витрат підприємства у вигляді зменшення інших операційних витрат 20% (1 млрд. грн.) за 2016-2018 рр.

Випередження за темпами зростання показника чистого доходу від реалізації продукції показника собівартості продукції свідчить про проведення підприємства політики з мобілізації внутрішніх факторів, що стимулюють розвиток виробничого процесу та управління змінними витратами підприємства.

Найбільш загальними аналітичними показниками рівня ефективності використання профільних активів є фондівдача і фондомісткість як по всіх основних засобах, так і але активної їх частини. До активної частини основних засобів відносяться робочі машини й устаткування, тобто активи, безпосередньо беруть участь у виробництві продукції.

Більш конкретними та спеціалізованими є показники оцінювання стану та ефективності використання необоротних активів, які безпосередньо стосуються об'єкта дослідження. Такі показники як: показники зносу необоротних активів, інтенсивності оновлення та ефективності використання необоротних активів.

Показники оборотності оборотних активів характеризують інтенсивність їх використання впродовж періоду та оцінюється за

допомогою коефіцієнтів оборотності та періодів обороту загальної суми оборотних активів та їх окремих елементів.

При зростанні коефіцієнтів оборотності відповідних активів є зростання коефіцієнтів обороту та зменшення періоду обороту, що сприяє економії фінансових ресурсів підприємства та підвищує рентабельність використання оборотних активів.

Розглянемо показники ефективності використання активів ДП «НАЕК «Енергоатом», беручи за основу дані про необоротні та оборотні активи підприємства за період 2016-2018 рр., що представлена у таблиці 2.6.

Таблиця 2.6

Показники рівня ефективності використання необоротних активів

Показники	2016	2017	2018	Абсолютна зміна 2017	Абсолютна зміна 2018
Фондовіддача	0,22	0,24	0,27	0,02	0,03
Фондомісткість	4,51	4,1	3,67	-0,41	-0,43

За результатами розрахунку фондовіддачі та фондомісткості необоротних активів ДП «НАЕК «Енергоатом» можна зазначити, що показники фондовіддачі за 2016-2018 роки зростають з показника 0,22 у 2016 році до 0,27 у 2018 році відповідно, що свідчить про підвищення ефективності використання основних засобів під час здійснення господарської діяльності.

Водночас показники фондомісткості необоротних активів підприємства зменшуються з кожним досліджуваним роком, що свідчить про зменшення основних засобів та затрат на утримання необоротних активів при реалізації продукції підприємства.

Отже, за результатами аналізу фондівдачі та фондомісткості підприємства ДП «НАЕК «Енергоатом» можна стверджувати про проведення збалансованої політики управління активами підприємства, з урахуванням факторів витрат при здійсненні операційної діяльності та підвищення ліквідності активів підприємства методом зміни форми зберігання активів підприємства. Розглянемо інші показники стану необоротних активів та ефективності використання активів на таблиці 2.7

Таблиця 2.7

Показники стану необоротних активів та ефективності використання необоротних активів підприємства

Показники	2016	2017	2018	Абсолютна зміна 2017	Абсолютна зміна 2018
Коефіцієнт зносу основних засобів	0,652	0,666	0,673	0,014	0,007
Коефіцієнт придатності основних засобів	0,347	0,333	0,326	-0,014	-0,007
Коефіцієнт амортизації нематеріальних активів	0,513	0,565	0,467	0,052	-0,098
Коефіцієнт придатності нематеріальних активів	0,486	0,434	0,532	-0,052	0,098
Коефіцієнт рентабельності необоротних активів	0,211	0,229	0,248	0,018	0,019

За результатами розрахунків коефіцієнтів, що характеризують стан необоротних активів та ефективність їх використання можна виділити зростання темпів зносу основних засобів, але які відбуваються в межах зміни вартості активів у часі та у процесі використання, що свідчить про стабільне та прогнозоване використання основних засобів підприємства.

Водночас беззаперечним є факт зростання придатності нематеріальних активів, що підсилюють позиції підприємства у можливості отримання додаткових доходів від використання нематеріальних активів. Зростання рентабельності необоротних активів, також є позитивним сигналом щодо покращення витратомісткості операційних витрат підприємства.

Таблиця 2.8

**Показники оборотності (ділової активності) ДП НАЕК Енергоатом
2016-2018 рр.**

Показники	2016	2017	2018	Абсолютна зміна 2017	Абсолютна зміна 2018
Період обороту оборотних активів	417,16	433,46	341,50	16,3	-91,96
Період обороту виробничих запасів	167,77	198,00	262,54	30,23	64,54
Період обороту готової продукції	1,22	1,37	1,68	0,15	0,31
Період обороту дебіторської заборгованості	109,90	98,83	12,33	-11,07	-86,5
Період обороту грошових активів	2,86	5,55	17,7	2,69	12,15
Оборотність кредиторської заборгованості	52,3	57,26	61,3	4,96	4,04
Тривалість операційного циклу	169дн.	199дн.	264дн.	30дн.	64дн.
Тривалість грошового циклу	225 днів	239 днів	213 днів	14 днів	-26 днів

За результатами дослідження активів ДП «НАЕК «Енергоатом» можемо спостерігати тенденцію до зростання коефіцієнтів оборотності оборотних активів на підприємстві, що пов'язано з ефективною фінансовою політикою, точністю обліку активів у бухгалтерській звітності, за що ДП «НАЕК «Енергоатом» отримав у 2018 році нагороду за найкращу фінансову звітність серед українських державних підприємств.

Оборотність запасів має тенденцію до зростання в середньому на 20% за рік. Також знижується коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості, через визнання дебіторської заборгованості за виданими авансами. Це пояснюється нагромадженням темпів інвестиційної діяльності підприємства. Оборотноість кредиторської заборгованості за період 2016-2018 рр. також формує тенденцію до зростання через залучення ДП «НАЕК «Енергоатом», як міжнародних кредитів так і кредитів національних банків, що також пов'язано з поживленням інвестиційної діяльності Компанії. Для завершення аналізу ефективності використання активів ДП «НАЕК «Енергоатом» було би доцільним розрахувати рентабельність активів підприємств, за окремими групами та прояснити загальну ситуацію з рівнем рентабельності активів ДП «НАЕК «Енергоатом». Таблиця з показниками рентабельності активів представлена в таблиці 2.9.3.

Таблиця 2.9.3.

Показники рентабельності активів ДП «НАЕК «Енергоатом» за 2016-2018 рр.

Показники	2016	2017	2018	Абсолютна зміна 2017	Абсолютна зміна 2018
Рентабельність Активів	0,177	0,185	0,207	0,008	0,022
Рентабельність необоротних активів	0,212	0,229	0,248	0,018	0,019
Рентабельність оборотних активів	1,07	0,95	1,25	-0,117	0,299

За результатами, які відображені на таблиці 2.9.3 свідчать про зростання показників рентабельності всіх груп активів, серед яких рентабельність оборотних активів за досліджений період демонструє позитивну динаміку зростання. Дані результати рентабельності активів також свідчать про зростання рівня залученості активів підприємства в господарську чи фінансову діяльність. Тому, можна зробити висновок про зростання ресурсного потенціалу та оптимізацію внутрішніх чинників, які й формують фактори впливу на політику управління активами підприємства.

2.3 Визначення факторів, що впливають на ефективність управління активами підприємства

Для забезпечення сталого розвитку рівня показників «рентабельності активів» результат від реалізації продукції, у випадку ДП «НАЕК «Енергоатом» мова йде про виробництво та продаж електричної енергії, повинен перекривати повну собівартість виробництва продукції та утворювати суму прибутку, достатню для нормального функціонування підприємства.

Для групування та визначення рівня впливу зовнішніх факторів на господарську діяльність ДП «НАЕК «Енергоатом» на ринку електричної енергії за PESTEL моделлю зовнішніх чинників, що впливають на формування як необоротних, оборотних, нематеріальних та грошових активів. Серед зовнішніх чинників, що впливають на управління активами підприємства є: політичні, економічні, соціальні, технологічні, екологічні та правові.

Напрями покращення управління активами, які були встановлені в ході аналізу:

- Модернізація основних засобів підприємства для продовження терміну експлуатації;

- Диверсифікація постачання виробничих запасів;
- Юридична підготовка до впровадження нової моделі ринку;
- Реалізація інвестиційних проектів, направлених на підвищення ефективності підприємства;
- Розвиток потенціалу власного забезпечення сервісним персоналом;
- Розвиток власної наукової, конструкторської-технологічної та виробничої бази підприємства;

Також в аналізі ефективності використання активів ДП «НАЕК «Енергоатом» під час дослідження буде на основі Дюпонівської системи інтегрального аналізу ефективності використання капіталу підприємства.

Для цього розраховуємо рентабельність продажів, ресурсовіддачу та коефіцієнт фінансової залежності на підприємстві за 2016-2018 рр. Результати розрахунків представлені в таблиці 2.10

Таблиця 2.10

Аналіз діяльності ДП «НАЕК «Енергоатом» за моделлю Дюпона

Показник	2016	2017	2018
Рентабельність продажів	0,005	-0,0034	0,105
Ресурсовіддача	0,178	0,186	0,209
Коефіцієнт податкового тягара	0,078	-1,222	0,563
Коефіцієнт фінансової залежності	0,817	0,799	0,785
Чиста рентабельність активів (ROA),%	0,09	-0,63	2,18
Рентабельність власного капіталу	0,001	-0,008	0,036

Аналіз отриманих даних дозволяє зробити певні висновки щодо ролі окремих факторів в результатах підприємства. Найменш рентабельним для підприємства роком виявився 2017 рік, але за останні три роки ДП «НАЕК

«Енергоатом» збільшило рентабельність майже у 30 разів, в умовах збиткової діяльності підприємства за останні 5 років.

Суттєвим також для підприємства виявився фактор податкового тягара для підприємства, адже підприємство є одним з найбільших платників податків в державний бюджет тому становить стратегічну цінність для національної економіки. Наявним також є підвищення залежності компанії від зовнішніх зобов'язань для забезпечення фінансування інвестиційних програм. Дослідження чинників, що здійснюють основний вплив на дохід підприємства представлені в таблиці 2.11

Таблиця 2.11

Факторний аналіз впливу змін на обсяг чистого доходу Компанії у 2019 році від змін обсягу відпуску електричної енергії АЕС та тарифів на її виробництво.

Найменування	Факт 2018 року	План 2019 року	Факт 2019 року	Зміни у 2019		Вплив на обсяг чистого доходу у 2019 факт-2018 факт, млн грн.	Вплив на обсяг чистого доходу 2019 план-2019 факт, млн грн.	Вплив на обсяг чистого доходу 2019 факт-2018 факт, %	Вплив на обсяг чистого доходу 2019 план-2019 факт, %
				2019 факт-2018 факт	2019 план-2019 факт				
Відпуск в е/е, що виробляється АЕС, млн кВт*год.	19523	17903	16647	-2 876	-1 256	-1743,0	-1132,8	-222	22
Тариф на відпуск е/е, що виробляється АЕС, (без ПДВ), коп./кВт*год.	54,03	90,19	67,95	13,92	-22,24	2528,0	-3982,1	322,1	77,85
Чистий дохід від реалізації продукції (без ПДВ), млн грн.	10737,4	16146,7	11311,2	573,8	-4835,5	785,0	-5115,0	100	100

Можливість факторного аналізу з точки зору зміни ціни на відпуск електричної енергії є можливим завдяки встановлення прогнозної оптової ціни на електричну енергію органом-регулятором.

Висновок: за даними дослідження методом факторного аналізу впливу тарифної політики країни та виробничого циклу та режиму роботи енергоблоків, додатковий вплив на обсяг чистого доходу Компанії у III кварталі 2019 році мали зміни обсягу відпуску електричної енергії, що виробляється АЕС. Для ДП «НАЕК «Енергоатом» рівень цін відпуску електричної енергії залежить від встановленого НКРЕКП тарифу на відпуск електроенергії. Тариф повинен забезпечувати покриття всіх можливих витрат виробника електричної енергії, а саме: собівартості продукції, адміністративних та інших операційних витрат, податку на прибуток, видатків, що фінансуються з прибутку.

Для проведення ефективної політики з управління діяльністю підприємства в сфері управління активами підприємства, в тому числі фінансовими, необхідно виокремити низку заходів, щодо покращення показників фінансової звітності підприємства:

- забезпечити синхронний зв'язок та комплексний характер виробничих програм основного та допоміжних виробництв, матеріально-технічного забезпечення, тарифу, кошторису витрат, інвестиційної програми, бюджету зобов'язань, бюджету платежів, фінансового плану Компанії;
- формування страхового резерву грошових коштів Компанії для уникнення фінансових ускладнень, формування зумовлених ризиком невиконання зобов'язань контрагентами або іншими факторами;
- визначення оптимального розміру оборотного капіталу та його ефективне використання;
- забезпечення фінансуванням капітальних вкладень (у т. ч. об'єктів будівництва) за принципами першочергової потреби та стану готовності об'єктів;

- вжиття заходів із реалізації об'єктів незавершеного будівництва, технологічна потреба в будівництві яких відсутня і добудова яких не планується, або писанню витрат за цими об'єктами незавершеного будівництва;
- забезпечення продуктивного співвідношення кредиторської та дебіторської заборгованості, недопущення необґрунтованого зростання цих заборгованостей, а саме: – здійснення розрахунків з постачальниками товарів робіт та послуг виключно у відповідності за умовою укладених договорів;
- здійснення контролю за своєчасним виконанням своєчасної імплементації умов договорів між покупцями та постачальниками товарів електричної енергії та вжиття 14 дієвих заходів впливу при невиконанні умов договорів, у т. ч. нарахування штрафних санкцій, неустойки, пені (проведення претензійно-позовної роботи, вирішення питання погашення заборгованості ДП «Енергоринок» перед ДП «НАЕК «Енергоатом», договорів впроваджуючи інноваційні розробки і впровадження залікових схем з метою погашення дебіторської та кредиторської заборгованості та інших фінансових ресурсів;
- забезпечення ефекту зниження часу обороту та оборотності запасів, тобто їх зменшення кількості запасів на складах підприємства, своєчасну їх передачу у виробництво із чітким дотримання регламентів використання виробничим обладнанням, з метою уникнення їх накопичення та негативної диверсифікації коштів на підприємстві;
- проведення моніторингу та оцінки роботи національної банківської системи для оцінки потенціалу вигідного кредитування чи пере кредитування підприємства;
- залучення інвестиційних ресурсів для фінансування інфраструктурних та економічних проектів для забезпечення постійної політики стратегічного розвитку підприємства, спрямованих через проведення заходів зі: зростання ефективності роботи ДП «НАЕК «Енергоатом», розробки, впровадження та супроводження схем фінансування, у т. ч випуск цінних паперів, лізингу;

- впровадження експортних схем реалізації електроенергії, через відстоювання інтересів підприємства у компетентних органах державного управління, де буде прийматися рішення, щодо майбутнього експортного середовища на ринку електричної енергії; [27]
- впровадження механізмів накопичення фінансового резерву підприємства, для зняття з експлуатації ядерних установок; [27]

За III квартал 2019 року ДП «НАЕК «Енергоатом» отримало чистого доходу від реалізації основної продукції в обсязі 11 467,8 млн грн, що на 4 952,4 млн грн менше планового показника, або на 30,2%, за рахунок:

- електроенергії, що виробляється АЕС – 11 311,2 млн грн, що на 4 835,5 млн грн менше планового показника на III квартал 2019 року, або на 29,9%;
- електроенергії, що виробляється Ташлицькою ГАЕС і Олександрівською ГЕС – 83,0 млн грн, що на 155,1 млн грн менше планового показника на III квартал 2019 року, або на 65,1%;

Основними причинами недовиконання вищеперерахованих показників є:

- зменшення фактичної ціни від реалізації електричної енергії АЕС за III квартал 2019 року, що склала 67,95 коп/кВт*год (без ПДВ), на 22,24 коп/кВт*год (без ПДВ) порівняно з плановим показником прогнозованої ціни на III квартал 2019 року у розмірі 90,19 коп/кВт*год (без ПДВ), що призвело до зменшення чистого доходу від реалізації електричної енергії АЕС у III кварталі 2019 року на 4 835,5 млн грн (план - 16 146,7 млн грн, факт – 11 311,2 млн грн). Це обумовлено прийняттям постанови Кабінету Міністрів України від 05.06.2019 № 483 «Про затвердження Положення про покладення спеціальних обов'язків на учасників ринку електричної енергії для забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку електричної енергії» (із змінами і доповненнями внесеними постановами КМУ від 12.06.2019 № 512 та від 21.08.2019 № 803), якою встановлено граничну ціну на продаж електроенергії для виконання ДП «НАЕК «Енергоатом» спеціальних обов'язків;

-зменшення відпуску електричної енергії АЕС у III кварталі 2019 року на 1 256 млн кВт-год порівняно з плановим показником (план - 17 903 млн.кВт-год, факт - 16 647 млн.кВт-год).

РОЗДІЛ III.

НАПРЯМИ ПОКРАЩЕННЯ УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ ДП «НАЕК «ЕНЕРГОАТОМ»

З 1.07.2019 року Верховною Радою України було запроваджено новий ринок електричної енергії. Згідно з Законом України «Про ринок електричної енергії», підприємство в особі відокремленого підрозділу «Енергоатом-Трейдинг» здійснює діяльність з купівлі-продажу електричної енергії на ринку «на добу наперед», внутрішньодобовому ринку, балансуєчому ринку, ринку допоміжних послуг та за двосторонніми договорами.

На виконання спеціальних обов'язків із забезпечення доступності електричної енергії для населення, закріплених постановою Кабінету Міністрів України від 12.06.2019 № 512, Компанія реалізує електричну енергію гарантованому покупцю та операторам системи розподілу/передачі у розмірі, що становить близько 90 % відпуску електричної енергії.[19] І беззаперечним є факт про те, що станом на кінець 2019 року дана модель спеціальних обов'язків ключовим чином впливає на ціноутворення підприємства на ринку електричної енергії, оскільки фіксована частина товарної продукції буде постачатися споживачу за фіксованою, пільговою ціною, визначеною відповідним органом-регулятором. [20]

Для визначення напрямів покращення управління активами на ДП «НАЕК «Енергоатом» розрахуємо планові показники результатів фінансової звітності, необоротних та оборотних активів підприємства методом середньозваженого зростання (кореляції). Визначення планових показників діяльності підприємства представлені в таблиці 3.1

Таблиця 3.1

Таблиця планових показників результатів фінансової звітності ДП «НАЕК «Енергоатом» за 2016-2018 рр. (у тис. грн.)

Показник	2016	2017	2018	2019
Чистий дохід від реалізації	36067864	38487690	44055259	48719595
Собівартість реалізованої продукції	(30343895)	(33714603)	(34706910)	(3714535)
Фін. Рез. Від операційної діяльності	3044141	1308929	10056749	5464025
Фін. Рез. до оподаткування	238025	-1599724	5664025	7014564
Чистий фінансовий результат	187126	-1321755	4631828	5751942
Матеріальні затрати	14449246	16620636	14666770	14906721
Витрати на оплату праці	5285668	6204236	8058028	9962056
Відрахування на соціальні заходи	1156199	1350628	1747887	2151903
Амортизація	8292299	8191375	8533261	8659410

Інші оперативні витрати	5047180	5819208	4032396	3721716
-------------------------	---------	---------	---------	---------

За результатами таблиці 3.1 маємо планові показники фінансової звітності за 2019 рік, які розраховувалися за методом кореляції. Тому планові показники звітності будуть повторювати тенденції до зміни вартості активів з урахуванням зростання собівартості продукції, матеріальних затрат, оплати праці, амортизацію та інших витрат. Також розрахуємо планові показники необоротних активів підприємства за 2019 рік на основі динаміки зміни структури підприємства за 2016-2019 рр., що представлені в таблиці 3.2

Таблиця 3.2

**Таблиця планових показників необоротних активів ДП «НАЕК
«Енергоатом» за 2016-2018 рр. (у тис. грн.)**

Показник	2016	2017	2018	2019
Нематеріальні активи	93044	87669	177526	263359
Незавершені капітальні інвестиції	5151913	7618470	9703607	13347311
Основні засоби	164319627	159698984	160888601	158716604
Інвестиційна нерухомість	28969	16840	16545	17516
Довгострокова дебіторська заборгованість	455473	274404	335358	305846
Інші необоротні активи	1020655	788083	4571764	5025102
Всього	172069681	168484450	175693401	177538181

За результатами таблиці 3.2 можемо зробити певні висновки: зростання

показників нематеріальних активів та інших необоротних активів згідно позитивної тенденції до зростання вартості, згідно інших показників необоротних активів слід зауважити збереження вартості необоротних активів в межах допустимих норм для підприємства, з точки зору інтенсивності використання необоротних активів та стану необоротних активів ДП «НАЕК «Енергоатом» можна сказати, що планові показники підприємства знаходяться в межах норми для проведення стабільної операційної діяльності.

Також розглянемо планові показники оборотних активів підприємства, що представлені в таблиці 3.3

Таблиця 3.3

**Планові показники оборотних активів ДП «НАЕК «Енергоатом»
за 2019 рік (у тис. грн.)**

Показник	2016	2017	2018	2019
Запаси	12202786	13988883	23466799	33133947
Дебіторська заборгованість	9194904	10862771	2996373	2183947
Поточна дебіторська заборгованість	423846	460071	1468602	3141037
Гроші та їх еквіваленти	49977	257896	388034	1293105
Інші оборотні активи	39009	245606	558364	1092464
Всього	29595787	37666626	34193065	37278391

За результатами дослідження планових активів підприємства можна спостерігати зростання всіх планових показників у складі активів, це пояснюється з багатьох причин, основна з якої полягає в негайній підготовці до впровадження нової моделі ринку для забезпечення необхідного рівня фінансової міцності.

За III квартал 2019 року ДП «НАЕК «Енергоатом» отримало чистого доходу від реалізації основної продукції в обсязі 11 467,8 млн грн, що на 4 952,4 млн грн менше планового показника, або на 30,2%, за рахунок:

– електроенергії, що виробляється АЕС – 11 311,2 млн грн, що на 4 835,5 млн грн менше планового показника на III квартал 2019 року, або на 29,9%;

– електроенергії, що виробляється Ташлицькою ГАЕС і Олександрівською ГЕС – 83,0 млн грн, що на 155,1 млн грн менше планового показника на III квартал 2019 року, або на 65,1%;

Основними причинами недовиконання вищеперерахованих показників є:

– зменшення фактичної ціни від реалізації електричної енергії АЕС за III квартал 2019 року, що склала 67,95 коп/кВт*год (без ПДВ), на 22,24 коп/кВт*год (без ПДВ) порівняно з плановим показником прогнозованої ціни на III квартал 2019 року у розмірі 90,19 коп/кВт*год (без ПДВ), що призвело до зменшення чистого доходу від реалізації електричної енергії АЕС у III кварталі 2019 року на 4 835,5 млн грн (план - 16 146,7 млн грн, факт – 11 311,2 млн грн). Це обумовлено прийняттям постанови Кабінету Міністрів України від 05.06.2019 № 483 «Про затвердження Положення про покладення спеціальних обов'язків на учасників ринку електричної енергії для забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку електричної енергії» (із змінами і доповненнями внесеними постановами КМУ від 12.06.2019 № 512 та від 21.08.2019 № 803), якою встановлено граничну ціну на продаж електроенергії для виконання ДП «НАЕК «Енергоатом» спеціальних обов'язків;

-зменшення відпуску електричної енергії АЕС у III кварталі 2019 року на 1 256 млн кВт-год порівняно з плановим показником (план - 17 903 млн.кВт-год, факт - 16 647 млн.кВт-год).

Відповідно до плану капітальних інвестицій ДП «НАЕК «Енергоатом» у 2019 році продовжуватимуться реалізовуватися пріоритетні проекти з

капітальних інвестицій. Фактично, за III квартал 2019 року освоєно капітальних інвестицій розміром: 3 904,5 млн грн.

Якщо по об'єкту, будівництво якого розпочато в минулих роках, перерахована і перезатверджена проектно-кошторисна документація, титули об'єктів будівництва також коригуються і затверджуються відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 08.09.1997 № 995 «Про Порядок затвердження титулів об'єктів, будівництво яких здійснюється із залученням бюджетних коштів, коштів державних підприємств, установ та організацій, а також кредитів, наданих під державні гарантії».

Пріоритетні об'єкти, на яких зосереджено основний обсяг інвестицій, наступні:

За III квартал 2019 року по заходах КЗППБ освоєно капітальних вкладень на суму 1 977,6 млн грн (без ПДВ), з яких 822,3 млн грн (без ПДВ) за рахунок кредитних коштів. Виконання заходів КЗППБ є невід'ємною умовою продовження терміну експлуатації діючих енергоблоків АЕС.

Очікуваний ефект від реалізації проекту:

1. Підвищення рівня безпеки енергоблоків атомних електростанцій відповідно до міжнародних стандартів і визнання такого факту МАГАТЕ та ЄС.
2. Покращення основних критеріїв ядерної безпеки, визначених нормами і правилами ядерної та радіаційної безпеки (зниження рівня ймовірності пошкодження активної зони реактора та аварійних викидів радіоактивних речовин).
3. Зменшення кількості відмов обладнання енергоблоків атомних електростанцій та їх позапланових зупинок.
4. Створення необхідних умов для прийняття рішень щодо можливості продовження строків експлуатації енергоблоків атомних електростанцій.
5. У випадку не продовження термінів експлуатації ядерних енергоблоків подальше заміщення кожного енергоблоку АЕС 1000 МВт енергоблоками ТЕС збільшуватиме навантаження на оптовий тариф на електроенергію з

урахуванням різниці тарифів АЕС та генеруючих компаній ТЕС.

Специфіка проекту не передбачає отримання прибутку, тому показники окупності, чистої приведеної вартості, коефіцієнт прибутковості, подальшої ліквідності не можуть застосовуватися для оцінки проекту.

Комплекс з переробки твердих радіоактивних відходів в 2019 році планується реалізовувати на ВП ХАЕС. За III квартал 2019 року освоєння капітальних вкладень становить 1,5 млн грн (без ПДВ).

Реконструкція технічного водозабезпечення. Робота першого-третього блоків на Ташлицькому водосховищі та бризкаючих басейнах ЮУАЕС - за III квартал 2019 року освоєно капітальних вкладень в обсязі 170,8 млн грн.

Комплексна реконструкція системи технічного водопостачання ЮУАЕС для зняття обмежень виробництва електроенергії ЮУАЕС через високу температуру циркуляційної води та збільшення відпуску електроенергії ЮУАЕС. В результаті реалізації проекту додатковий річний відпуск електроенергії складе від 547,3 млн кВт-год (консервативні дані) до 2549 млн кВт-год (максимальна розрахункова оцінка). Відповідно до графіку виконання робіт в 2019 році планується завершити перший пусковий комплекс у складі 2 бризкальних басейнів, будівлі насосної станції з 2 насосами, електричної підстанції а також магістральних трубопроводів.

Будівництво ЦСВЯП (Централізованого сховища зі зберігання відпрацьованого ядерного палива) – за III квартал поточного року освоєно капітальних вкладень на будівництві об'єкту в обсязі 209,2 млн грн, з яких 86,7 млн грн – за рахунок кредиту.

У 2019 році планується продовжувати виконання робіт за контрактом з компанією Holtec International з конструювання, обґрунтування безпеки, постачання обладнання для сховища, виконання робіт з будівництва під'їзної залізничної колії, а також будівельних робіт на майданчику ЦСВЯП.

Добудова ТГАЕС – Освоєно капітальних вкладень за III квартал 2019 року – 14,3 млн грн.

Ташлицька ГАЕС є складовою Южно-Українського енергокомплексу

(він також включає Южно-Українську АЕС та Олександрівську ГЕС) і виконує провідну роль в системі гідрокомплексу, є своєрідним водним акумулятором: піднята у верхнє водосховище вода у будь-який час може бути використана для виробництва пікової електроенергії, що є дуже актуальним для України. Створення такого енергокомплексу дозволяє одночасно використовувати три джерела енергії: могутню атомну станцію, високоманеврову гідроакumuлюючу електростанцію, яка працює тільки тоді, коли це необхідно, і традиційну гідроелектростанцію, яка силу рухомої води Південного Буга перетворює на електричну енергію. Об'єднання трьох електричних станцій в одну технологічну схему дозволить із максимальним економічним ефектом використовувати упродовж доби наявні потужності і, таким чином, регулювати суттєві розбіжності між виробництвом і споживанням електроенергії. Тому економічний ефект від завершення інвестиційного проекту добудови ТГАЕС потребує додаткового дослідження в умовах дії нового ринку електричної енергії.

Фізичний захист - фактично освоєно за III квартал – 43,3 млн грн (без ПДВ).

Фізичний захист, як вид діяльності у сфері використання ядерної енергії, регулюється Законами України «Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку» від 08.02.1995 № 39/95-ВР, «Про фізичний захист ядерних установок, ядерних матеріалів, радіоактивних відходів, інших джерел іонізуючого випромінювання».

Зазначений напрямок діяльності врегульовано законодавством України і такі показники, як отримання прибутку від здійснення витрат, чистої приведеної вартості, коефіцієнту прибутковості, подальшої ліквідності, не можуть застосовуватися.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Отже, за результатами проведеного дослідження можна зробити певні висновки:

В першу чергу, активи підприємства є потенціалом підприємства для здійснення ефективної політики економічної інтервенції в цільовий економічний простір, у якому опиняється підприємство при здійсненні господарської та інвестиційної діяльності.

Активи підприємства також виступають у ролі фактору оцінку ефективності управління підприємства, що слугує підсистемою для комплексного уявлення системи управління підприємством і активи виступають, як незамінний інструмент організації операційного, фінансового та інших процесуальних циклів, які й задають етап життєвого циклу підприємства через результати реалізації політики управління активами підприємства.

Досліджуване підприємство ДП «НАЕК «Енергоатом» - є виробником електричної енергії, пропозиція якого на ринку сягає до 55% загального об'єму споживання електричної енергії для всіх груп споживачів, яке вимушене діяти в рамках державного регулювання та національної тарифної політики на запропоновані товари ДП «НАЕК «Енергоатом», яка частково

обмежує потенціал Компанії до високих результатів маржинальної торгівлі через різні сегменти ринку. Тому для забезпечення високих результатів з реалізації продукції слід відмітити результати динаміки та структури активів підприємства, які демонструють позитивну тенденцію до зростання вартості активів, що означає про проведення роботи на підприємстві з управління ліквідністю активів підприємства та мінімізації витрат на виробництво.

Тому ДП «НАЕК «Енергоатом» має стати носієм також ефективної політики управління активами, оскільки підприємство потребує у балансуванні негативних проявів зовнішнього середовища й потребує відповідного підходу до формування політики управління активами підприємства.

Поняття ефективності підприємницької діяльності, що можна вважати як відповідь на той тиск та рівень бар'єрів, що генерує зовнішнє середовище підприємства є ледве не найактуальнішим питанням, як історичної, як і сучасної економічної теорії. Кожне окремо взяте підприємство зазвичай є зацікавленим в проведенні ефективної політики витрат, експлуатації активів та наявних виробничих ресурсів підприємства. Вивчення використання окремо взятого ресурсу розуміє за собою аналіз показників ефективності їх використання.

Але також має місце бути й внутрішні фактори відставання нежиттєздатних підприємств на фоні довготривалих учасників ринку, серед яких неправильне встановлення обсягів складу продукції, термінів виробництва та реалізації продукції, нерационального вибору технології виробництва продукції, несвоєчасного ресурсного забезпечення, нерационального управління структурою та обсягом капіталу і т.д. В умовах ринкової економіки всі ці фактори є складовими внутрішньої політики використання активів підприємства, його ресурсного потенціалу та комерційно привабливої стратегії реалізації кінцевого товару. Тому кожне підприємство, що є зацікавленим у комерційному ефекті від здійснення підприємницької діяльності має перманентно оптимізувати власну діяльність

через побудову фактору внутрішньої узгодженості на підприємстві, який і буде ключовим у формуванні стратегії розвитку підприємства.

В межах внутрішнього середовища на підприємстві фактор ринкових відносин заміщується свідомими та послідовними діями менеджменту компанії, яка є визначеною у головній меті підприємства, плані розвитку його набутих активів, для створення підґрунтя для зміцнення фінансової стійкості підприємства, підтримки технологічної оснащеності основних фондів, ефективному використанні необоротними активами та нагромадженням ефективних та прибуткових для учасника ринку нематеріальних активів, які є наймолодшими за терміном свого походження, адже фактор інтелектуальної власності та інформаційного забезпечення при впровадженні економічної діяльності став одним з ключових лише в епоху розвитку технологій інформаційної інфраструктури, побудови світових серверів зберігання гігантської, з точки зору освоєння людиною продуктів цифрової епохи XXI ст.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бюджетний кодекс України із змінами і доповненнями: затверджений Законом України № 2456-VI від 08.07.2010р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>
2. Господарський кодекс України : Закон України від 16.01.2003 № 436-IV // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, № 18, № 19-20, № 21-22, ст. 144 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
3. Податковий кодекс України : Закон України від 02.12.2010 № 2755-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
4. Закон України «Про перелік об'єктів права державної власності, що не підлягають приватизації» від 07.07.1999 №847- XIV, Додаток 2 «Перелік об'єктів права державної власності, що не підлягають приватизації, але можуть бути корпоратизовані»
5. «Закон України про створення Національної атомної енергогенеруючої компанії «Енергоатом» від 17.10.1996 №1268
6. Закону України «Про об'єкти підвищеної небезпеки» від 18.01.2011 №2245-III

7. Офіційний сайт Державної служби статистики України
[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
8. Третяк Г. С. Державне регулювання економіки та економічна політика : навч. посіб. / Г. С. Третяк, К. М. Бліщук. – Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2011. – 128 с
9. . Положення (стандарт) бухгалтерського обліку від 08.10.1999 № 237 / Міністерство фінансів України, Наказ. Із змінами і доповненнями.
10. Економіка підприємства – опорний конспект лекцій (Частина 1), Лігоненко Л.О., Богославець Г.М., Корольова-Казанська О.В., Ситник Г.В., Стасюк Л.Л., Чаюн І.О., 2016.
11. Про порядок віднесення майна до такого, що включається до складу цілісного майнового комплексу державного підприємства [Електронний ресурс]: наказ №1954 від 29.12.2010р
<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z010911?find=1&text=%ED%E5%EE%E1%EE%F0%EE%F2%ED%B3>
12. Офіційний сайт Національного банку України
<https://www.bank.gov.ua/control/uk/index>
13. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 2 "Баланс"
<http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0396-99/ed20120619>
14. Сайт Міністерства фінансів України
http://old.kmu.gov.ua/kmu/control/uk/publish/article?art_id=245427423&cat_id=245427156
15. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби», затверджено наказом Міністерства фінансів України від 27.04.2000 року № 92 [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00>
16. Енергетична стратегія України на період до 2035 року «Про затвердження плану заходів з реалізації етапу «Реформування енергетичного сектору (до 2020 року), Енергетичної стратегії України на період до 2035

року «Безпека, енергоефективність, конкурентоспроможність» затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 06 червня 2018 № 497-р.

17. Наказ Мінекономіки «Про доцільність підготовки спільного з Європейським банком реконструкції та розвитку проекту «Реалізація зведеної програми підвищення безпеки АЕС України»» від 29.11.2010 № 1523;

18. Постанова Кабінету Міністрів України від 07.12.2011 № 1270 «Про затвердження Комплексної (зведеної) програми підвищення рівня безпеки енергоблоків атомних електростанцій» зі змінами.

19. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 07.11.2012 № 1013 «Про залучення позик від Європейського банку реконструкції та розвитку та Європейського співтовариства з атомної енергії для реалізації інвестиційного проекту «Комплексна (зведена) програма підвищення рівня безпеки енергоблоків атомних електростанцій».

20. Закон України №2019 «Про ринок електричної енергії» від №2019-VIII

21. Постанова КМУ № 483 «Про затвердження Положення про покладення спеціальних обов'язків на учасників ринку електричної енергії для забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку електричної енергії»

22. Постанова КМУ № 499 «Про затвердження Порядку проведення електронних аукціонів з продажу електричної енергії за двосторонніми договорами та Порядку відбору організаторів електронних аукціонів з продажу електричної енергії за двосторонніми договорами».

23. Постанова НКРЕКП від № 307 «Про затвердження правил ринку»

24. Постанова НКРЕКП від № 308 «Про затвердження Правил ринку «на добу наперед» та внутрішньодобового ринку

25. Постанова НКРЕКП від №309 «Про затвердження Кодексу системи передачі»

26. Стратегічний план розвитку державного підприємства ДП «НАЕК «Енергоатом»http://www.energoatom.com.ua/files/file/strateg_chniy_plan_2018_2022 [Електронний ресурс]
27. Бланк І.О. Управління активами підприємства/ І.О. Бланк. – М. :
Омега-Л,2010.